

Відшкодування витрат на послуги адвоката в судовому процесі: від теорії до практики

Дар'я Тарасенко, адвокат

План

1. Нормативне регулювання.
 2. Навіщо існує механізм відшкодування? «За» та «проти» заявлення витрат до відшкодування.
 3. Як заявити вимогу про відшкодування витрат на послуги адвоката?
 4. Які документи необхідно подати до суду для відшкодування витрат?
 5. Як заперечувати проти стягнення витрат зі сторони, яку представляєте?
 6. В яких випадках суд може зменшити суму до відшкодування?
 7. Практичні поради.
 8. Практика Верховного Суду
-

1 Нормативне регулювання

1. Конституція України

Ст. 59 Конституції України закріплено, що кожен має право на професійну правничу допомогу. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

2. Адміністративний процес – ст. 134 КАС України.

3. Цивільний процес – ст. 137 ЦПК України

4. Господарський процес – ст. 126 ГПК України

2. Навіщо існує механізм відшкодування? «За» та «проти» заявлення витрат до відшкодування.

«Метою стягнення витрат на правничу допомогу є не тільки компенсація стороні, на користь якої прийняте рішення понесених збитків, але і у певному сенсі спонукає суб`єкта владних повноважень утримуватися від вчинення дій, що в подальшому спричиняють необхідність поновлення порушених прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин»

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів

Касаційного адміністративного суду

від 23 січня 2025 року у справі № 240/32993/23

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124647672>

«За винятком особливих обставин сторона, яка виграла справу, в принципі має одержувати від сторони, яка програла справу, відшкодування видатків і витрат, включаючи гонорари адвокатам, котрі вона небезпідставно понесла в зв'язку із провадженням»

**П.14 Рекомендацій Комітету Міністрів Ради Європи (КМРЄ)
державам-членам Щодо шляхів полегшення доступу до правосуддя
(on measures facilitating access to justice) №R(81)7**

Мої особисті аргументи «ЗА» заявлення до компенсації витрат на послуги адвоката

1. Відновлення фінансової справедливості для клієнта
 2. Профілактика порушень Закону відповідачем у майбутньому
 3. Стимул для відповідача вирішити спір до ухвалення судом рішення
-

Мої особисті аргументи «ПРОТИ» заявлення до компенсації витрат на послуги адвоката

1. Можливе затягування строків розгляду справи та набрання чинності рішенням суду
2. Витрати часу для підготовки додаткових документів
3. Розчарування з боку клієнта через зменшення суми відшкодування

Питання для обговорення: як подолати ці «проти»?

3. Як заявити вимогу про відшкодування витрат на послуги адвоката?

Позивач – в позовній заяві.

Відповідач – у відзові на позовну заяву.

Третя особа – в письмових поясненнях третьої особи.

Приклад для позовної заяви:

В описовій частині позову:

Щодо розміру судових витрат.

Судовий збір за подання позовної заяви сплачено ...

Для захисту свого порушеного права Позивач звернулася до Адвоката Тарасенко Д.Ю.

«__» __ 202__ року між Позивачем та Адвокатом був укладений Договір ____ про надання правової допомоги адвокатом, а також «__» __ 202__ підписано Додаток №__ до Договору, відповідно до якого Клієнт доручає, а Адвокат приймає на себе зобов'язання щодо представництва інтересів Клієнта в спорі _____.

Сторони погодили, що Гонорар Адвоката за представництво інтересів Клієнта в суді першої інстанції становить ____ (_____) грн.

Гонорар має бути сплачений протягом _____ днів з дня підписання цього додатку.

У випадку необхідності участі Адвоката в суді апеляційної та/або касаційної інстанції, сторони погоджують гонорар додатково.

Додатково Клієнт має компенсувати Адвокатові витрати, пов'язані з виконанням зазначеного доручення, в тому числі поштові витрати, на підставі виставленого Адвокатом рахунка.

Подаємо відповідні документи разом із позовною заявою та просимо врахувати ці витрати при вирішенні питання про розподіл судових витрат.

На виконання ч. 7 ст. 139 КАС України, робимо заяву про те, що докази щодо розміру витрат на послуги адвоката будуть подані протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду.

В прохальній частині позову:

ПРОСИМО СУД:

1. _____
 2. **Стягнути з _____ на користь _____ судові витрати, що складаються з судового збору та витрат на послуги адвоката.**
-

4. Які документи необхідно подати до суду для відшкодування витрат?

Обов'язкові:

1. Договір з адвокатом
2. Додаток до договору, яким визначено розмір гонорару (якщо такої умови не містить сам договір)
3. Опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом (для фіксованого гонорару не вимагається – див. практику ВС)

Питання для обговорення: нюанси опису робіт для фіксованого гонорару та погодинної оплати

Рекомендовані:

1. Рахунок на оплату послуг адвоката
2. Квитанція про оплату послуг адвоката

Питання для обговорення:

чи важливо, що зазначено в призначенні платежу?

Зразки документів

Додаток до договору, яким визначено розмір гонорару

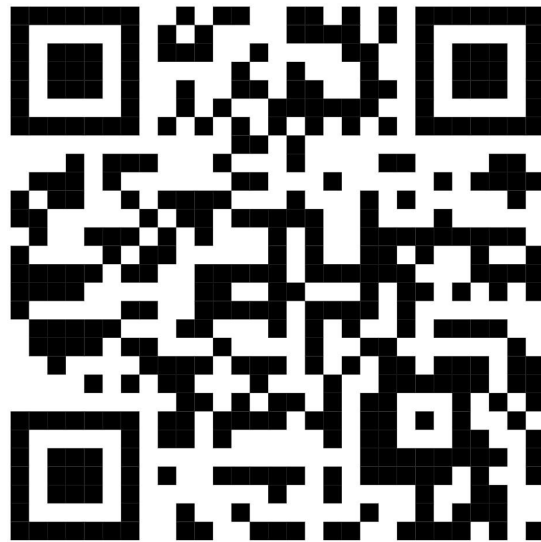
<https://docs.google.com/document/d/10O6hbiZTplw1z-gJUQtyrbWkzD2DzL-I/edit?usp=sharing&ouid=109538508226537669259&rtpof=true&sd=true>

Зразки документів

Рахунок на оплату послуг адвоката

<https://docs.google.com/document/d/1WdV7XP4GWj74jdxG1I3zFIFJT4nIcznN/edit?usp=sharing&oid=109538508226537669259&rtpof=true&sd=true>

Зразки документів

Опис наданих адвокатом послуг

<https://docs.google.com/document/d/1dD2REW2u9JBQOrW7mngks2U8Pn4RLKAr/edit?usp=sharing&ouid=109538508226537669259&rtpof=true&sd=true>

5. Як заперечувати проти стягнення витрат зі сторони, яку представляєте?

5.1. Заперечення проти стягнення витрат (повне)

Можливі підстави:

- Відсутність необхідних документів
- Несвоєчасність заявлення вимог

5.1. Заява про зменшення суми компенсації

Така заява обов'язково має містити обґрунтування, чому розмір заявлених витрат неспівмірний зі складністю справи, ціною позову, обсягом матеріалів у справі, кількістю підготовлених процесуальних документів, кількістю засідань, тривалістю розгляду справи судом тощо.

Питання для обговорення:

Чи достатньо у відзові зазначити, що розмір заявлених витрат неспівмірний зі складністю справи, ціною позову, обсягом матеріалів у справі, кількістю підготовлених процесуальних документів, кількістю засідань, тривалістю розгляду справи судом?

6. В яких випадках суд може зменшити суму до відшкодування?

У разі недотримання вимог частини п'ятої цієї статті суд може, за клопотанням іншої сторони, зменшити розмір витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами.

Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

Ст. 134 КАС України

Питання для обговорення: а як на практиці?

7 Практичні поради (на прикладі представництва інтересів позивача в адміністративному процесі)

1. Заявлення вимоги про відшкодування в позові.

Подача разом із позовом:

- Копія договору з адвокатом та додатком про визначення фіксованого розміру гонорару
- Рахунок на оплату послуг адвоката
- Опис наданих адвокатом послуг станом на момент подачі позову.

Зазначення в тексті позову «На виконання ч. 7 ст. 139 КАС України, робимо заяву про те, що докази щодо розміру витрат на послуги адвоката будуть подані протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду.»

Питання для обговорення: навіщо робити таку заяву?

2. Подача до суду квитанції про оплату послуг адвоката (з обов'язковим направленням іншим учасникам!)

3. У відповіді на відзив – заперечення щодо позиції відповідача про відмову/зменшення витрат на послуги адвоката (якщо така позиція буде).

4. Перед дебатами (або до ухвалення рішення в письмовому провадженні) – повторення заяви про те, що докази щодо розміру витрат на послуги адвоката будуть подані протягом п'яти днів після ухвалення рішення суду) – не обов'язково, але бажано.

5. Протягом 5 днів після ухвалення рішення – подача остаточного опису наданих послуг та заяви про ухвалення додаткового рішення.

Питання для обговорення:

Чи подавати щось після рішення, якщо в позові було відмовлено?

Питання для обговорення:

Чи можна заявляти про стягнення судових витрат в суді апеляційної інстанції?

7. Практика Верховного Суду

Постанова Великої Палати Верховного Суду від 19 лютого 2020 року у справі № 755/9215/15-ц

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/87951334>

«44. Тобто саме зацікавлена сторона має вчинити певні дії, спрямовані на відшкодування з іншої сторони витрат на професійну правничу допомогу, а інша сторона має право на відповідні заперечення проти таких вимог, що виключає ініціативу суду з приводу відшкодування витрат на професійну правничу допомогу одній із сторін без відповідних дій з боку такої сторони».

Постанова Великої Палати Верховного Суду

від 12 травня 2020 року у справі № 755/9215/15-ц

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/91572017>

«5.33. Гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правової допомоги. При встановленні розміру гонорару враховуються складність справи, кваліфікація і досвід адвоката, фінансовий стан клієнта та інші істотні обставини. Гонорар має бути розумним та враховувати витрачений адвокатом час ([стаття 30 Закону № 5076-VI](#)).

5.34. При встановленні розміру гонорару відповідно до частини третьої [статті 30 Закону № 5076-VI](#) врахуванню підлягають складність справи, кваліфікація і досвід адвоката, витрачений ним час, фінансовий стан клієнта та інші істотні обставини.

5.35. Також за статтею 28 Правил адвокатської етики, затверджених Звітно -виборним з'їздом адвокатів України від 9 червня 2017 року гонорар є формою винагороди адвоката за здійснення захисту, представництва та надання інших видів професійної правничої (правової) допомоги клієнту.

5.36. Порядок обчислення гонорару (фіксований розмір, погодинна оплата тощо), підстави для зміни розміру гонорару, порядок його сплати, умови повернення тощо визначаються в договорі про надання правової допомоги.

5.37. Розмір гонорару визначається за погодженням адвоката з клієнтом. Адвокат має право у розумних межах визначати розмір гонорару, виходячи із власних міркувань. При встановленні розміру гонорару можуть враховуватися складність справи, кваліфікація, досвід і завантаженість адвоката та інші обставини. Погоджений адвокатом з клієнтом та/або особою, яка уклала договір в інтересах клієнта, розмір гонорару може бути змінений лише за взаємною домовленістю. В разі виникнення особливих по складності доручень клієнта або у випадку збільшення затрат часу і обсягу роботи адвоката на фактичне виконання доручення (підготовку до виконання) розмір гонорару може бути збільшено за взаємною домовленістю.

5.38. Непогодження клієнтом та/або особою, яка уклала договір в інтересах клієнта, розміру гонорару при наданні доручення адвокату або в ході його виконання є підставою для відмови адвоката від прийняття доручення клієнта або розірвання договору на вимогу адвоката.

5.39. Тож домовленості про сплату гонорару за надання правничої допомоги є такими, що склалися між адвокатом та клієнтом, в межах правовідносин яких слід розглядати питання щодо дійсності такого зобов'язання».

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 26 квітня 2023 року у справі № 540/2505/19

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/110485855>

«39. Водночас, колегія суддів урахує, що відповідачем не було викладено свою позицію щодо стягнення за рахунок бюджетних асигнувань податкового органу понесених витрат на правову допомогу. Не наведено будь-яких конкретних доводів чи заперечень щодо неспівмірності указаних витрат.

40. Контролюючий орган, заперечуючи доцільність відшкодування позивачу витрат на правничу допомогу в повному обсязі, не скористався своїм правом, передбаченим [ст.134 КАС України](#) довести неспівмірність заявлених вимог та не подав ні до суду першої інстанції, ні до суду апеляційної інстанції, жодних доказів на спростування заяви позивача про витрати на професійну правничу допомогу.»

«48. Тобто, заява про відшкодування витрат на правничу допомогу може бути подана до судових дебатів а докази таких витрат протягом п`яти днів з моменту прийняття рішення.

49. Колегією суддів встановлено, що у справі що розглядається, вимога про відшкодування судових витрат на правничу допомогу була заявлена позивачем у позовній заяві.

50. У постанові від 17 березня 2020 у справі № 520/8309/18 Верховний Суд у складі об`єднаної палати Касаційного адміністративного суду, також визнавав, що вимога про стягнення витрат на професійну правничу допомогу, яка заявлена у позові є належною заявою, яка подана відповідно до частини сьомої статті 139 КАС України.»

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 28 грудня 2020 року у справі № 640/18402/19

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/93859342>

«Отже розмір винагороди за надання правової допомоги визначений у Договорі у вигляді фіксованої суми, не змінюється в залежності від обсягу послуг та витраченого адвокатом часу.

*Матеріалами справи підтверджується факт отримання позивачем послуг адвоката та понесення нею витрат в суді першої інстанції, а саме представником позивача складені та підписані наступні документи: позовна заява з додатками, заява про судові витрати з додатками, відповідь на відзив відповідача на позовну заяву з додатками, всі копії документів завірені представником відповідача з дотриманням положень **статті 94 КАС України**, копія квитанції від 09 жовтня 2019 року №1-2429К підтверджує сплату ОСОБА_1 суми 12350,00 грн (Призначення платежу: оплата за послуги, визначені в пунктах 1.1 - 1.2 договору №0002/13/14/2(1)-13/08/2019 про надання правової (правничої) допомоги від 13.08.19р).*

*Суд також враховує положення частини сьомої **статті 134 КАС України**, за якими обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.*

«Відповідач у відзиві на позовну заяву зазначив, що відповідно до частини четвертої статті 134 КАС України у випадку наявності витрат на оплату послуг адвоката позивач повинен подати детальний опис робіт (наданих послуг), виконаних адвокатом, та здійснених ним витрат, необхідних для надання правничої допомоги.

Суд з огляду на умови договору про надання правової допомоги, враховуючи складання і підписання адвокатом всіх процесуальних документів від імені і в інтересах позивача, дійшов висновку, що в даній конкретній справі витрати на правову допомогу в сумі 12350 грн є реальними, підтвердженими матеріалами справи. Щодо відсутності детального опису робіт на виконання положень частини четвертої статті 134 КАС України, Суд звертає увагу на зміст цієї норми, яка запроваджена «для визначення розміру витрат», в той час як в межах цієї справи розмір гонорару адвоката встановлений сторонами договору у фіксованому розмірі, не залежить від обсягу послуг та часу витраченого представником позивача, а отже є визначеним. Доводів податкового органу щодо неспівмірності витрат на правову допомогу відзив на позовну заяву не утримує.»

Постанова Великої Палати Верховного Суду

від 18 грудня 2024 року у справі № 921/357/20

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/123992368>

«61. Чинне законодавство не містить заборони на користування професійною правничою допомогою учасниками справи під час звернення до суду зі скаргою на дії чи бездіяльність державного (приватного) виконавця.

62. Відсутні подібні обмеження щодо використання правничої допомоги і суб'єктами оскарження.

63. Згідно зі [статтею 344 ГПК України](#) (аналогічні за змістом положення [статті 452 ЦПК України](#)) судові витрати, пов'язані з розглядом скарги, покладаються судом на заявника, якщо було постановлено рішення про відмову в задоволенні його скарги, або на орган державної виконавчої служби чи приватного виконавця, якщо було постановлено ухвалу про задоволення скарги заявника.

64. Отже, відшкодування судових витрат має відбуватись на будь-якій стадії судового провадження, зокрема і на стадії судового контролю за виконанням судових рішень.»

Додаткова постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 13 лютого 2024 року у справі № 910/12155/22

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/117074103#>

«35. Із урахуванням конкретних обставин, зокрема, ціни позову суд може обмежити даний розмір з огляду на розумну необхідність судових витрат для даної справи. У визначенні розумно необхідного розміру сум, які підлягають сплаті за послуги адвоката, можуть братися до уваги, зокрема: час, який міг би витратити на підготовку матеріалів кваліфікований фахівець; вартість оплати відповідних послуг адвокатів, яка склалася в країні або в регіоні; тривалість розгляду і складність справи тощо (пункт 6.52 постанови Верховного Суду у складі суддів об'єднаної палати Касаційного господарського суду від 02 лютого 2024 року у справі № 910/9714/22).

36. Беручи до уваги неспівмірність суми фіксованого гонорару зі складністю справи, ціною позову, обсягом матеріалів у справі, кількістю підготовлених процесуальних документів, кількістю засідань, Верховний Суд вважає заявлену суму компенсації витрат надмірною, тому присуджує її частково у розмірі 10000,00 грн.»

37. *Верховний Суд не вбачає підстав для зменшення цих витрат до 3000,00 грн, як заявило ТОВ "Будівельно-проектна компанія "Горизонталь" у клопотанні про зменшення витрат, оскільки,*

по-перше: справа містить вимоги майнового характеру, була прийнята Верховним Судом до розгляду, тому не можна стверджувати, що така справа є малозначною;

по-друге: визначаючи розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації гонорару адвоката іншою стороною, суди мають виходити зі встановленого у самому договорі розміру та/або порядку обчислення таких витрат, що узгоджується з приписами статті 30 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", враховуючи при цьому положення законодавства щодо критеріїв визначення розміру витрат на правничу допомогу. Це означає, що у разі настання визначених умов платежу - конкретний склад дій адвоката, що були вчинені на виконання цього договору й призвели до настання цих умов, не має жодного значення для визначення розміру адвокатського гонорару в конкретному випадку.

по-друге: досвід адвоката взагалі не може бути підставою для зменшення витрат. Твердження "чим більше досвідчений адвокат, тим менше він має отримувати відшкодування адвокатських витрат" не відповідає принципу розумності;

по-третє: наведені ТОВ "Будівельно-проектна компанія "Горизонталь" приклади не підтверджують, що розмір послуг адвоката Кобзар В.Я. становить 3000,00 грн в суді касаційної інстанції. Розмір гонорару адвоката не обумовлюється виключно ціною позову. Верховний Суд врахував обставини співмірності розміру витрат з ціною позову, що й стало підставою для зменшення до 10000,00 грн. ТОВ "Будівельно-проектна компанія "Горизонталь" не надало докази, які б підтверджували, що ринкова ціна наданих адвокатом послуг в аналогічних справах становить 3000,00 грн, про що заявляє у клопотанні;

по-четверте: реєстрація в Єдиній судовій інформаційно-комунікаційній системі або її окремих підсистем (модулів), що забезпечує обмін документами, не позбавляє права на подання документів до суду в паперовій формі (частина перша статті 8 ГПК України), тому така обставина не може бути підставою для зменшення адвокатських витрат».

Постанова Великої Палати Верховного Суду

від 16 листопада 2022 року у справі № 922/1964/21

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/107706741>

«133. Фіксований розмір гонорару у цьому контексті означає, що у разі настання визначених таким договором умов платежу - конкретний склад дій адвоката, що були вчинені на виконання цього договору й призвели до настання цих умов, не має жодного значення для визначення розміру адвокатського гонорару в конкретному випадку.

134. Таким чином, визначаючи розмір суми, що підлягає сплаті в порядку компенсації гонорару адвоката іншою стороною, суди мають виходити зі встановленого у самому договорі розміру та/або порядку обчислення таких витрат, що узгоджується з приписами статті 30 Закону № 5076-VI, враховуючи при цьому положення законодавства щодо критеріїв визначення розміру витрат на правничу допомогу.»

141. Саме лише незазначення учасником справи в детальному описі робіт (наданих послуг) витрат часу на надання правничої допомоги не може перешкодити суду встановити розмір витрат на професійну правничу допомогу (у випадку домовленості між сторонами договору про встановлений фіксований розмір обчислення гонорару).

142. Правомірне очікування стороною, яка виграла справу, відшкодування своїх розумних, реальних та обґрунтованих витрат на професійну правничу допомогу не повинно обмежуватися з суто формалістичних причин відсутності в детальному описі робіт (наданих послуг) відомостей про витрати часу на надання правничої допомоги, у випадку домовленості між сторонами договору про встановлений фіксований розмір обчислення гонорару.

143. Велика Палата Верховного Суду також зауважує, що частина третя статті 126 ГПК України конкретного складу відомостей, що мають бути зазначені в детальному описі робіт (наданих послуг), не визначає, обмежуючись лише посиланням на те, що відповідний опис має бути детальним.

144. Тому, враховуючи принципи рівності і справедливості, правової визначеності, ясності і недвозначності правової норми як складові принципу верховенства права, визначення необхідного і достатнього ступеня деталізації опису робіт у цьому випадку є виключною прерогативою учасника справи, що подає такий опис.

145. Велика Палата Верховного Суду дійшла висновку, що учасник справи повинен деталізувати відповідний опис лише тією мірою, якою досягається його функціональне призначення - визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу з метою розподілу судових витрат. Надмірний формалізм при оцінці такого опису на предмет його деталізації, за відсутності визначених процесуальним законом чітких критеріїв оцінки, може призвести до порушення принципу верховенства права.

Додаткова постанова Великої Палати Верховного Суду

від 18 січня 2024 року у справі № 9901/459/21

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/116512569>

42. *Стягнення витрат на правничу допомогу, до складу якої включено витрати на участь адвоката у судовому засіданні, Велика Палата Верховного Суду визнає виправданим, оскільки участь у судовому засіданні не є формальною присутністю в ньому, а супроводжується підготовкою адвоката до цього засідання, витрачанням часу на дорогу до судового засідання та у зворотному напрямку, його очікуванням та безпосередню участю в судовому засіданні.*

43. *Велика Палата Верховного Суду погоджується із доводами представниці позивачки, що, обов'язок адвоката щодо здійснення представництва інтересів клієнта в суді передбачає не лише відповідальність за якусь одну дію, наприклад, написання процесуального документа чи виступ у суді, а зобов'язує адвоката вчинити комплекс дій, метою яких є забезпечення реалізації та захисту прав і обов'язків клієнта. Такі стадії представництва інтересів у суді, як прибуття на судове засідання та очікування цього засідання є невідворотними та не залежать від волі чи бажання адвоката.*

Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 28 липня 2023 року у справі № 640/583/20

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/112490968>

Водночас судами з'ясовано, що ні з договору від 02 жовтня 2019 року № 1959, ні з додаткової угоди до нього неможливо встановити, який саме податковий спір є предметом договору, за яким Адвокатське об'єднання «Адвокатська фірма «АКТІО» надає або буде надавати платнику послуги з питань правової допомоги, що унеможлиблює співвідношення предмета договору від 02 жовтня 2019 року № 1959 про надання правової допомоги та предмета спору в адміністративній справі № 640/583/20.

*Крім того, в наданих позивачем доказах на підтвердження витрат на професійну правничу допомогу посилання на номер адміністративної справи, в межах якої надавалася правнича допомога, відсутнє. Зокрема, в представлених ТОВ «Агри-Трейд» актах від 31 грудня 2019 року № 57, від 17 лютого 2020 року № 17, від 31 березня 2020 року № 24 зазначено про надання послуг у сфері права. Таким чином, **вказані акти не можуть свідчити про надання АО «Адвокатська фірма «АКТІО» послуг ТОВ «Агри Трейд» саме у справі № 640/583/20.** У платіжних дорученнях вказано призначення платежу «дог 1959 от 01.10.19, агри трейд», що також свідчить про непідтвердженість заявлених позивачем витрат на професійну правничу допомогу.*

**Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів
Касаційного адміністративного суду
від 23 січня 2025 року у справі № 240/32993/23**

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/124647672>

54. *Колегія суддів також відхиляє доводи відповідача про те, що позивачем на підтвердження понесених ним витрат не було надано платіжних доручень про передачу коштів адвокату Сачку А.В., оскільки у КАС України, в редакції, чинній з 15 грудня 2017 року, імплементовано нову процедуру відшкодування витрат на професійну правову допомогу, однією з особливостей якої є те, що відшкодуванню підлягають витрати, незалежно від того, чи їх уже фактично сплачено стороною/третьою особою чи тільки має бути сплачено.*

**І повернемося до питання:
як подолати «ПРОТИ»
заявлення до компенсації витрат на послуги адвоката**

1. Можливе затягування строків розгляду справи та набрання чинності рішенням суду - ...
 2. Витрати часу для підготовки додаткових документів - ...
 3. Розчарування з боку клієнта через зменшення суми відшкодування - ...
-

Дар'я ТАРАСЕНКО,
адвокат

Дякую за увагу!
